

Специфіка мовлення фахівця. Мова і професія

Методична розробка

відкритого практичного заняття з української мови
(за професійним спрямуванням)

Методична мета:

Продемонструвати метод інтеграційного моделювання з елементами рольової гри та здійснення міжпредметної інтеграції.

Актуальність теми вибраної технології. Стан її розробки в науково-методичній літературі.

Сучасна освіта ґрунтується на положеннях Національної доктрини розвитку освіти «Україна XXI століття», яка передбачає широке використання інноваційних методів навчання і формування умінь студентів працювати в умовах комп'ютерного середовища. Перетворення, які відбуваються в сучасному суспільстві, висувають на передній план проблеми демократизації, індивідуалізації, гуманізації, посилення інтеграційних процесів. Результати освіти мають забезпечувати особисту, професійну і соціальну успішність людини. Досягнення ж зазначених орієнтирів можливе лише на основі гуманістичної парадигми, яка розглядає людину як найвищу цінність, як особистість, здатну до самовизначення і саморозвитку. Це обумовлює необхідність інтегральної моделі навчання, яка може відображати не лише вимоги соціуму, але й особистісний підхід. Інтерактивні технології навчання є таким комплексом педагогічних варіантів активізації навчальної діяльності колективу студентів, а також найбільше відповідають особистісно зорієнтованому підходу до навчання. Метод проектів можна використовувати у звичайній групі як самостійну (індивідуальну) чи групову роботу студентів упродовж різного за тривалістю часу, а також з використанням сучасних засобів інформаційних технологій, зокрема комп'ютерних.

Проектне навчання спонукає до розумно вмотивованої діяльності відповідно до вікових і навчальних інтересів. В педагогічній енциклопедії читаємо: „Гра - засіб фізичного, розумового та морального виховання дітей". Дійсно, гра - це складне, багатогранне явище. яке неможливо однозначно трактувати.

Навчальна гра може тривати від кількох хвилин до цілого заняття й може використовуватись на різних його етапах. Учасники гри мають вжитися в запропоновану їм роль конкретного героя, оцінити обставини дії та виробити правильне рішення проблеми й обґрунтувати його. Інценування може бути: заздалегідь підготовленим або імпровізованим. Використання у грі елементів групової роботи дає студентам досвід товариської взаємодії, ділового спілкування та співробітництва.

Розділ 1

Освітня технологія методу інтерактивного моделювання з елементами рольової гри

Сучасна освіта ґрунтується на положеннях Національної доктрини розвитку освіти "Україна XXI століття", яка передбачає широке використання інтерактивних методів навчання та формування вмінь студентів творчо працювати.

«Інтерактивний» (від англ. «inter» - взаємний і «act» - діяти) - здатний до взаємодії, діалогу. Інтерактивне навчання - специфічна форма організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувану мету, - створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Як свідчать наукові дослідження, *інтерактивними прийнято називати засоби, що забезпечують безперервну діалогову взаємодію суб'єктів освітнього процесу.* "Інтерактивне навчання, за визначенням О. Пироженко, - це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має за мету створення комфортних умов навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність"

Інтерактивна діяльність ґрунтується на активній комунікації учасників освітнього процесу. «Сутність інтерактивного навчання, - стверджують Н.Побірченко та Г.Коберник, - полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх студентів; викладач і студент є рівноправними суб'єктами навчання».

Інтерактивність освіти сприяє формуванню як предметних умінь і навичок, так і загальнонавчальних, виробленню життєвих цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, розвитку комунікативних якостей особистості. Така технологія, як стверджують дослідники, *передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор*, спільне розв'язання проблем на основі аналізу відповідної навчальної ситуації і виключає домінування одного учасника навчального процесу над іншим, однієї думки над іншою. Тому під час такого

навчання студенти вчаться демократично спілкуватися з іншими людьми, критично й творчо мислити, приймати обґрунтовані рішення. При цьому до роботи залучаються всі учасники процесу, які працюють у групах в облаштованій аудиторії за підготовленим заздалегідь викладачем матеріалом, із дотриманням процедури й регламенту, в атмосфері довіри.

Метод інтерактивного моделювання з елементами рольової гри сприяє формуванню як предметних умінь і навичок, так і загальнонавчальних, виробленню життєвих цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, розвитку комунікативних якостей особистості. Такий метод, як стверджують дослідники, передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем на основі аналізу відповідної навчальної ситуації і виключає домінування одного учасника навчального процесу над іншим, однієї думки над іншою. Тому під час такого навчання студенти вчаться демократично спілкуватися з іншими людьми, критично й творчо мислити, приймати обґрунтовані рішення. При цьому до роботи залучаються всі учасники процесу, які працюють у групах в облаштованій аудиторії за підготовленим заздалегідь викладачем матеріалом, із дотриманням процедури й регламенту, в атмосфері довіри.

Головна риса методу інтерактивного моделювання з елементами рольової гри - використання власного досвіду студентами під час розв'язання проблемних питань. їм надається максимальна свобода розумової діяльності при побудові логічних ланцюгів.

Метод інтерактивного моделювання з елементами рольової гри відкриває для студентів можливість співпраці зі своїми ровесниками, дає змогу реалізувати природне прагнення людини до спілкування, сприяє досягненню студентами вищих результатів засвоєння знань і формування вмінь.

Метод інтерактивного моделювання з елементами навчання у грі — це побудова навчального процесу за допомогою включення студента у гру (передусім ігрове моделювання явищ, що вивчаються). Перевага цього методу в тому, що студенти засвоюють всі рівні пізнану (знання, розуміння, застосування, оцінка), в аудиторіях збільшується кількість студентів, які свідомо засвоюють

навчальний матеріал через рольову гру.

Кожна рольова гра має бути заснована на діалогічних формах взаємодії учасників навчального процесу і призначена для розвитку творчого мислення, оволодіння знаннями, практичними навичками, відпрацювання індивідуального стилю спілкування та поведінки, формування умінь проявляти ініціативу та самостійність у вирішенні нагальної проблеми. **Рольову гру можна розглядати як моделювання її учасниками професійної діяльності, імітацію реальних фахових ситуацій.**

Основною ознакою рольової гри, зазначає К.Г.Вишневецька, *є «моделювання, яке максимально наближене до реальної професійної діяльності»*, що забезпечує реалізацію принципу відповідності професійної підготовки вимогам сучасного суспільства.

Імітаційно-рольове навчання у старшій та вищій школі розкриває можливості для розв'язання навчально-педагогічних проблем, які не мають однозначного вирішення, що сприяє появі у студентів настанови на пошук оригінальних рішень і способів виходу з різних непередбачуваних ситуацій. При цьому важливо забезпечити студентам свободу вибору завдань і навчальних ролей із урахуванням їх можливостей та індивідуальних особливостей, активність і нестандартність дій, ситуацію успіху на кожному етапі роботи.

Цей метод описано в:

- Алексєєнко Т.Ф. Соціальна педагогіка. Теорія і технології: Підручник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 314с.
- Вахрушева Т.Ю.: Теоретичні основи інтерактивної технології навчання//Нові технології навчання: наук метод.зб./Кол.авт.-К.:Наук.-метод.центр вищої освіти, 2006.- Вип.44.-с. 19-23
- Голубцова І.А. Впровадження інтерактивних технологій/Організація навчально-виховного процесу: Досвід роботи вищихі навчальних закладів I-II рівнів акредитації Вип.9-2007.-С. 161-173
- Пометун О., Пироженко Л.Інтерактивні технології навчання//Відкритий урок.-2003.- №3-4.-С. 19-31

Розділ 2

Освітні цілі технології інтерактивного моделювання

з елементами рольової гри

1. Розвивати професійні соціальні поведінкові уміння, навички, формувати комунікативний досвід студентів у процесі діалогового спілкування під час моделювання фрагментів професійної діяльності.
2. Формувати уміння діагностувати порушення літературних норм в застосовуваних у професійно орієнтованих діалогах лексико-граматичних засобах мови.
3. Сприяти розвитку логічного мислення студентів у процесі відтворення професійної ситуації в навчальних умовах, формувати здатність до самопізнання, соціалізації й самореалізації особистості майбутнього фахівця.
4. Розвивати здатність до колегіальної співпраці, колективної роботи, до відповідальності за результати спільної діяльності.

Розділ 3

Методичний сценарій методу інтерактивного моделювання з елементами рольової гри

Етапи та їх функції	Діяльність викладача	Діяльність студентів	Методичне забезпечення
I. Підготовчий етап (позааудиторний)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розробляє методичний сценарій заняття. 2. Визначає основні та допоміжні матеріали для підготовки студента. 3. Підбирає матеріали для рольових ігор. 4. Підбирає матеріали для рольових ігор. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Індивідуально готуються до заняття. 2. Отримують список рекомендованої літератури і роздавальний матеріал та опрацьовують його. 3. Ксерокопіюють роздавальний матеріал до теми. 4. Шукають додаткову літературу при підготовці до занять, відтворюють знання теми. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. План та правила проведення заняття. 2. Витяг ОКХ про систему умінь випускника КММК (спеціальність 5.1201002 Сестринська справа, 5.1201006 Стоматологія) ортопедична щодо підвищення загальномовного рівня у сфері ділового спілкування в колективі. 3. Список рекомендованої літератури, вебсторінок.
II. Основний етап	<ol style="list-style-type: none"> 1. Організовує попереднє обговорення (тема, її актуалізація). 2. Поділ групи на міні-групи, пари і обирає керівника кожної групи. 3. Забезпечує додатковою інформацією. 4. Вислуховує обговорення даної проблеми, надихає, але не коментує. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Усвідомлюють ситуацію моделювання з елементами рольової гри, систематизують свої знання з даної теми, вивчають незнайомий матеріал, оцінюють дії студентів у кожній рольовій грі. 2. Розробляють варіанти рішень, вислуховують думку кожного студента, визначають стратегічні питання, ключові проблеми щодо вивченої теми, виробляють альтернативи: варіанти відповідей. 3. Обирають правильний варіант дій та конкретних рішень, відстоюють власні погляди, а в разі необхідності змінюють початкове рішення. 4. Беруть активну участь у прийнятті колективного рішення і реалізують свої творчі здібності. 	Ситуації професійного спілкування в колективі: Інформаційні повідомлення студентів, демонстрація наочності, відеоматеріалів, мовних завдань, проблемних мовних інсценівок (МС – хв., МС – родичі, МС – лікар), переклади текстів.

<p>III. Підсумковий етап</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оцінює роботу кожного студента, міні-груп у цілому. 2. Оцінює ефективність прийнятих рішень і підводить підсумки даного заняття. 3. Виставляє оцінки. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самооцінка, взаємооцінка, 2. Складання звіту про заняття та участь у ньому. 3. Оцінити результати самостійної та групової роботи та визначити її подальші перспективи: <ol style="list-style-type: none"> а) визначення однотипних помилок і пошук способів їх виправлення; б) самооцінка і взаємооцінювання. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Використання шкали оцінювання знань студентів: <ol style="list-style-type: none"> а) кожного студента; б) окремої міні-групи. 2. Журнал успішності групи.
------------------------------	--	---	--

Оцінювання студентів на практичному занятті

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові студента	Початковий рівень знань (усне фронтальне опитування)	Тренінг			Індивідуальний контроль вмінь і навичок	Сума балів
			Активність	Компетентність	Здатність до взаємодії		
	Бали	5	5	5	5	5	25
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							

Шкала (критерії) оцінювання студентів

Прізвище, ім'я студента _____

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Набрана кількість балів	
			Самооцінка	Взаємооцінка
1.	Рівень умінь професійного спілкування	5		
2.	Активність під час виконання завдання	5		
3.	Здатність до співпраці	5		

Оцінювання здійснюється за 5-бальною системою.
Максимальна кількість балів – 15.

IV. Матеріали методичного забезпечення впроваджуваного методу.

а) підготовчого етапу:

- «Особливості спілкування між людьми»;
- «Правила спілкування медсестри з родичами, колегами, хворими»;
- тестові завдання з теми;
- ситуативні задачі;

б) основного етапу:

- інформативні повідомлення студентів;
- слайди, відеоматеріали;
- різні завдання мовного характеру;
- використання елементів ділової гри;
- медична документація;

в) підсумкового етапу:

- критерії оцінювання знань студентів.

Розділ 5

Основні висновки щодо педагогічної ефективності технології інтерактивного моделювання з елементами рольової гри

Технологія відтворення типових ситуацій професійного спілкування через розігрування ролей дає можливість участі, сприяє формуванню професійного і соціального досвіду в умовах колективного мислення, навчає ефективної роботи в команді, сприяє формуванню рефлексивного ставлення до справжньої професійної діяльності.

Вибрана інтерактивна технологія проведення заняття реально забезпечує високий рівень внутрішньої пізнавальної мотивації й емоційності та продуктивної активності через наявність ефективної системи стимулювання, здатної спонукати кожного учасника діяти «як у житті».

Розігрування ролей не відновлює прогалин у знанні фактичного матеріалу, але стимулює активізацію мислення і сприяє створенню оптимальної інформаційної обстановки, скеровуючи пошук і відбір потрібної інформації. Забезпечує організацію діалогового спілкування, міжособистісної взаємодії, особистісно-діяльнісний характер засвоєння знань, умінь і навичок.

Допомагає здійснювати процес управління розвитком особистості студента, формувати новий тип студента, який володіє вміннями та навичками самостійної, конструктивної роботи, є цілеспрямованим, готовим до співпраці і взаємодії.

Застосування інтерактивних технологій передбачає індивідуальний внесок кожного в навчальний процес, обмін знаннями, ідеями, способом діяльності.

Незаперечна перевага інтерактивного моделювання з елементами рольової гри відносно традиційних методів, що застосовуються в навчально-виховному процесі.

Метод інтерактивного моделювання з елементами рольової гри дозволяє зацікавити студентів самим процесом навчання, формує

сталий інтерес до конкретної навчальної дисципліни, сприяє засвоєнню знань та навичок, стимулює активну індивідуальну активність студентів.

Даний метод ґрунтується на новітніх принципах, які змушують переглянути роль викладача і студента. Завдання викладача: створити в навчальній аудиторії такі умови, які б дозволили розвинути у студентів вміння мислити, аналізувати, ділитися власними думками, ідеями, знаннями та досвідом.

Метод інтерактивного моделювання є продуктивним в світі. Він забезпечує формування тих якостей, які ми запланували: вміння, навички, активність.

Завдання студентів: брати на себе частку відповідальності за результативність навчального процесу. Усвідомлення студентами ролі викладача на занятті, але основна відповідальність лягає на самих студентів і кожного зокрема.

Індивідуальний аналіз даного методу і його обумовлення в групі дає набагато більші можливості для розвитку особистості студента, його фахової майстерності, ніж заучування матеріалу з підручника чи конспекту. Студенти навчаються не тільки у викладача, а й один в одного. Вони вчаться слухати один в одного, бути почутим, точніше висловлювати власні думки.

Таким чином, завдяки використанню інтерактивного моделювання з елементами рольової гри студенти формують власне світобачення, орієнтовно визначають життєву позицію, своє місце в сучасному світі, самовдосконалюються, творчо оновлюють власний потенціал та опановують уміння і навички саморозвитку особистості.

Завдання для групової роботи студентів

Види професійного спілкування

1. Особливості спілкування медсестри приймального відділення лікарні. Навести приклади та прокоментувати їх.
2. Правила спілкування медсестри з хворими та родичами пацієнтів. Навести приклади та прокоментувати їх.
3. Правила спілкування, вітання, розмови по телефону у медичній установі. Відтворіть фрагменти спілкування та прокоментуйте їх.
4. Приймальне відділення лікарні. Особливості спілкування. Правила заповнення медичної картки стаціонарного хворого. Заповніть зразки.
5. Завдання для усієї групи: підготувати публічний виступ «Вітання та запрошення гостей».

**Підвищення загальномовного рівня
у сфері ділового спілкування в колективі**

Здатність випускника вищого навчального закладу згідно з ОПП і ОКХ спеціальності 5.12010102 «Сестринська справа», 5.12010106 «Стоматологія ортопедична»:

- чітко визначати і користуватися двома формами ділового мовлення: усною і писемною;
- дотримуючись норм сучасної літературної мови, логічно, точно і послідовно формулювати думки;
- логічно і послідовно давати стисло інформацію з питань професійного спілкування в колективі.

Стили спілкування

Стиль спілкування - індивідуальна стабільна форма комунікативної поведінки людини, яка проявляється за будь-яких умов взаємодії — в ділових стосунках, у стилі керівництва, у способах прийняття рішень та розв'язання конфліктів, в обраних прийомах впливу на людей.

Стили спілкування мають своєрідне емоційно-вольове забарвлення, яке визначається темпераментом, психофізіологічними та індивідуальними особливостями людини, арсеналом її вербальних та невербальних засобів. В управлінському спілкуванні можна виділити такі стилі *авторитарний, демократичний, ліберальний*, які мають певні ознаки.

Ознаки авторитарного стилю: ділові, короткі розпорядження; чітка мова, казенний, непрозорий тон; емоції та етичні моменти не беруться до уваги. Позиція лідера — поза групою. Справи у групі плануються заздалегідь, визначаються лише поточні, безпосередні цілі. Голос керівника вирішальний.

Ознаки демократичного стилю: товариський тон, інструкції подаються у формі пропозицій. Похвала та догана — з поясненнями. Розпорядження та заборони — з дискусіями. Позиція лідера - всередині групи. Всі заходи плануються колективно. За реалізацію пропозицій відповідають всі. Пропозиції обговорюються. Етичній стороні спілкування надається належна увага.

Ознаки ліберального стилю: рівень — конвенціональний, погоджувальний, відсутність елементів схвалення чи догани. Позиція лідера майже не помітна для групи. Процеси в колективі відбуваються самі по собі. Лідер не дає вказівок; наявна безліч потурань. Робота розподіляється, виходячи з окремих інтересів або йде від одного лідера. На етичному аспекті спілкування особлива увага не фіксується.

Фази спілкування

Ділове спілкування, як певний процес взаємодії людей, має свою стратегічну лінію, тактику проведення, а також певні фази. До фаз ділового спілкування відносяться початкова, основна і завершальна.

Початкова фаза — протягом якої встановлюють вихідні контакти, настроєність на спілкування, йде орієнтація в ситуації. У цій фазі постає завдання; спонукати ділового партнера до спілкування, зацікавити, створити максимальне поле для обговорення проблем. Тут також оцінюється стан партнера, визначаються стратегія і тактика спілкування, вибирається певний тон взаємин, виявляється намір партнера і йде орієнтація в розподілі ролей.

Основна фаза — протягом якої реалізується певна послідовність дій, а саме: встановлюється проміжна та кінцева мета спілкування, виконуються безпосередні мовні, немовні та документальні контакти, йде взаємний аналіз вихідних та проміжних пропозицій, пошук узгодження рішень, відбувається розподіл ролей за принципом «домінування-підпорядкування», визначення перспектив спілкування.

Завершальна фаза — протягом якої формулюються підсумки ділової взаємодії, відбувається вихід із контакту, формуються основи для подальшої взаємодії.

Форми і функції спілкування

Здійснюються ділові взаємини у двох формах: контакту та взаємодії.

Контакт — це одиничний акт, в якому відсутня система узгодження дій партнерів стосовно один одного. Основу ж ділових взаємин партнерів складають не контакти, а їх взаємодія.

Взаємодія (інтеракція) — аспект спілкування, що проявляється в організації людьми взаємних дій, спрямованих на реалізацію спільної діяльності, досягнення певної вигідної обом сторонам мети.

Під соціальною інтеракцією (від лат. *interaction* — взаємодія) розуміють безпосередню міжособистісну комунікацію (обмін символами), важливою особливістю якої визначається здатність людини «виконувати роль іншого», уявляти, як її сприймає партнер по спілкуванню, і відповідно інтерпретувати ситуацію та конструювати свої дії.

Змістом взаємодії між людьми є певна і специфічна для соціальної структури суспільства сукупність економічних, Правових, політичних відносин, які реалізуються у спілкуванні.

Розрізняють два типи міжособистісної взаємодії співпраця (кооперація) і суперництво (конкуренція) залежать від обраної стратегії і тактики спілкування. У процесі спілкування знаходять свій вияв своєрідна суперечність: зодного боку, людина пристосовується життя суспільства, засвоює його досвід, добути людство

наукові і культурні досягнення, а з другого — відособлюється, формується її індивідуальна неповторність самобутність, що пояснюється його основними функціями

У спілкуванні проявляються такі основні його функції:

Інформативно-комунікативна — з нею пов'язані усі процеси, які охоплюють сутність таких складників спілкування, як передача-прийом інформації та відповідна реакція на неї.

Регулятивно-комунікативна — відбувається процес коригування поведінки, коли людина може вплинути на мотиви, мету спілкування, програму дій, прийняття рішень.

Афективно-комунікативна. — відбувається взаєморегуляція та взаємокорекція поведінки, здійснюється своєрідний контроль над усією сферою діяльності партнера. Тут можуть реалізуватися можливості навіювання, наслідування, вживаються усі можливі засоби переконання.

Стратегія і тактика спілкування

Стратегія ділового спілкування передбачає постановку певної цілі, яка стимулює волю учасника спілкування, заставляє його діяти усвідомлено, інтенсивно, мобілізувати свої здібності, знання, досвід, уміти підпорядковувати свої сили досягненню цієї мети.

Тактика ділового спілкування передбачає вибір певної моделі поведінки, яка в конкретній ситуації буде найбільш сприятливою у досягненні поставленої мети. Ґрунтується тактика спілкування на певних засадах, найважливішими з яких є:

- наявність декількох варіантів поведінки в однотипній ситуації і вміння оперативно ними скористатись;
- недопущення конфронтації чи конфліктів з діловим партнером;
- вміле використання механізмів людської взаємодії, прихильності, симпатії, антипатії, довіри, поваги і т.п.); О уважне ставлення до нових, хоч і незвичних на перший погляд ідей, думок;
- освоєння тих моделей поведінки, які приносять успіх у ділових стосунках;
- вміння подати себе, правильно оцінювати реакцію партнерів, вловлювати найменші зміни в ситуації

ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ МІЖ ЛЮДЬМИ

Навіщо потрібна ця бесіда? Для того, щоб знати як задовольнити розуміння співрозмовника, як знайти собі друзів, як сподобатись людям.

Шість правил:

- людина, котра не цікавиться своїми друзями, відчуває найбільші труднощі і у житті і спричиняє велику шкоду оточуючим і людям;
- усміхайтесь: вираз обличчя жінки набагато вагомійший за її одяг;
- пам'ятайте, що ім'я людини - це найніжніший і любий звук його вухам на різних мовах;
- будьте уважним слухачем, заохочуйте інших говорити про самих себе, це легкий спосіб стати хорошим співрозмовником;
- як зацікавити людей? Найкоротший шлях до серця людини - це бесіда з ним про те, що він цінує найбільше за все.

(Теодор Рузвельт)

Доводьте вашому співрозмовнику свідомість його значимості і робіть це щиро.

ЗОЛОТЕ ПРАВИЛО:

Давайте іншим те, що б ви хотіли отримати від них.

Ділове (професійне) спілкування

Як спілкуватися по телефону?

У момент встановлення зв'язку (Алло! - слухаю.) Привітатися. Відрекомендуватися.

Слід будувати чітко, без зайвих подробиць; висловлюватися коротко, простими реченнями.

Тон спокійний, витриманий, ввічливий; середній за силою голос.

Не слід зловживати формулою "Вас турбує...", коли не йдеться про особисту послугу.

Зазвичай обмежуються короткими виявленнями ввічливості, проте вони необхідні (добрий день, дякую, прошу, до побачення).

Як приймаємо відвідувачів (пацієнтів)?

Ввічливо

(привітатися, запропонувати сісти, звернутися до співрозмовника зі словами заохочення до початку розмови).

Доброзичливо

(коректний спосіб звертання, спокійний тон розмови, уникати запитань, що починаються з «чому?», пояснювати причину делікатних запитань).

Уважно

(у години прийому телефон або вимикати зовсім, або вести розмови у виняткових випадках).

Взаємини з родичами і близькими хворого слід будувати на основі додержання високих етичних норм поведінки медичних працівників. Медична сестра зобов'язана робити все, щоб цей вплив був позитивний.

Правила спілкування з родичами:

1. Бесіда медсестри з родичами не повинна виходити за рамки її компетенції.
2. Не слід розповідати про симптоми та можливий прогноз захворювання.
3. Завжди тактовно відповідати.
4. Родичі не повинні чекати медичну сестру, якщо немає часу, то потрібно перенести розмову.
5. У бесіді відповідати на запитання чітко та переконливо, обдумуючи кожну відповідь.

Н а п р и к л а д, коли хвороба невиліковна, не слід говорити: «Йому залишилось жити недовго» або «Смерть не минуца». Краще *сказати*: "Прогноз захворювання дуже серйозний " або "Лікування з таким перебігом хвороби буває марним".

Хворий, навіть непритомний, може іноді сприймати мову і розуміти її. Не можна говорити взагалі, а тим більше при хворому: «Цей апендицит - у п'яту палату» «Цю виразку - в операційну».

Ніколи не завадить поставити себе на місце хворого і запитати: "Чи хочу я такого ставлення до себе?"

Не слід у спілкуванні з хворим похилого віку, а вони часто бувають дуже вимогливими, вразливими, підкреслювати їх вік, пов'язувати стан здоров'я лише з віковими змінами.

Треба уникати зауважень типу: "Ну, у Вашому віці – це нормальне явище!"
а б о "Чого ж Ви хочете? Вам вже 85 років!"

Медична сестра має називати хворого на "Ви" та на ім'я і по-батькові. Медична сестра завжди повинна керуватися принципами медичної етики.

Тест "Вимоги до мовлення"

Літературну норму слововживання не порушено у мовному стереотипі медиків

- А прийняття хворого
- В хворий був прийнятий у лікарню
- С хворого прийняли у лікарню
- Д госпіталізація хворого
- Е поступлення хворого

Допущено логічну помилку у словосполученні дієслівного типу

- А вживати ліки, брати до душі
- В взяти до відома, приймати участь
- С взяти за душу, приймати гостей
- Д брати за серце, гідно жити
- Е брати до уваги, плинність кадрів

Слово наступний вжито у властивому йому значенні

- А Наступного тижня ухвалу буде оприлюднено.
- В Звідси випливають наступні висновки.
- С Мені доручено заявити наступне.
- Д У розпорядженні комісії наступні документи.
- Е До порядку денного пропоную наступні питання.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

на ім'я та по батькові	по имени и отчеству
на прізвище	по фамилии
лікар за фахом	врач по образованию
медик за освітою	врач по специальности
на вимогу	по требованию
потрапити до лікарні	попасть в больницу
старший за віком	старший по возрасту
пенсія за віком	пенсия по возрасту
питання заслуговує	вопрос заслуживает
на увагу(варте уваги)	внимания
відпустка через хворобу	отпуск по болезни
займана посада	занимаемая должность
обіймати посаду	занимать должность

Діалог медсестри (лікаря) з хворим для з'ясування його паспортних даних

Завдання

Прочитайте, дотримуючись правильного наголосу та інтонації, план розпитування хворого

1. Прізвище, ім'я, по батькові.
2. Вік.
3. Освіта.
4. Сімейний стан.
5. Професія (фах), посада.
6. Місце роботи або навчання.
7. Відвідування дитячих дошкільних закладів.
8. Адреса постійного місця проживання.
9. Домашній телефон.
10. Службовий телефон.
11. Домашня адреса та телефон родичів

Завдання

Слухаючи діалог медсестри (лікаря) з хворим, заповніть медичну карту.

Порівняйте свій варіант запису із поданим у ключі.

Паспортні дані хворого:

- Як Ваше прізвище?
- Прокопенко.
- Ваше ім'я, по батькові?
- Іван Дмитрович.
- Скільки Вам повних років?
- 50.
- Ваша професія?
- Працюю інженером.
- Місце роботи?
- Працюю на заводі імені Лепсе.
- Ваша домашня адреса?
- Київ. вул. Корольова, будинок номер 12, квартира 5.
- Це адреса Вашого постійного місця проживання?
- Так, я живу там зі своєю сім'єю постійно.
- У Вас є домашній телефон?
- Немає.
- А службовий?
- Є: 472-51-35.
- У цьому місті у Вас є родичі ?
- Немає.
- Адреса дружини така сама?
- Так.

Завдання

Прочитайте речення в лівій та правій колонках в особах, вживаючи слова в дужках у формі кличного відмінка. Запишіть їх.

Доброго ранку Вам, (шановний добродій)!	Вітаю, дорогий (Микола Миколайович, Іван Петрович)
Дозвольте звернутися до Вас із проханням (дорогий друг)?	Я Вас (колега) слухаю дуже уважно.
Куди це ти зібрався (Сергій, Олеся, Марійка, Василь, Олег, Антін, Федір)?	Просто хочу прогулятися. Щось розболілася голова. Ходіть зі мною (Марія Петрівна, Леся Іванівна, Петро Петровичу).
Як почуваєтеся, (Ірина Петрівна, Галина Іванівна, Максим Гнатович)?	Дякую, (лікар), уже набагато краще.
Дуже прошу Вас, (добродій, лікарка, пан лікар) підібрати мені окуляри.	Звичайно, прошу, сідайте (шановна добродійка).

Завдання

Прочитайте подані звертання. Додайте до них власні імена, по батькові, прізвища у формі відповідного відмінка. Запишіть їх.

Високоповажний пане професоре! Вельмишановний добродію! Дорогий друже! Шановний пане докторе! Дорогий приятелю! Вельмишановна пані добродійко! Люба моя, дорога моя мамо! Високоповажні панове!

Розділ 6 Література

1. Алексєенко Т.Ф. Соціальна педагогіка. Теорія і технології: Підручник - К.: Центр навчальної літератури, 2006. -314 с.
2. Культура фахового мовлення: Навч. посібник/За ред. Н.Д. Бабич. - Чернівці: Книги - ХХІ, 2006.-С. 76-114.
3. Вахрушева Т.Ю. Теоретичні основи інтерактивної технології навчання//Нові технології: навчання: наук.-метод. зб./Кол. авт. - К.: Наук.-метод, центр вищої освіти, 2006. - Вип. 44. - С. 19-23.
4. Вахрушева Т.Ю., Кайдалова Л.Г. Методичні засади інтерактивних лекцій//Нові технології навчання: наук.-метод. зб./Кол. авт. - К.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, 2006. - Вип. 45. - С.103-107.
5. Голубцова І.А. Впровадження інтерактивних технологій/Організація навчально- виховного процесу: Досвід роботи вищих навчальних закладів І-ІІ рівнів акредитації. -Вип. 9.-2007.-С. 161-173.
6. Даниленко Л.І. Педагогічні інноваційні технології: сутність і структура//Нові технології навчання. Наук.-метод. зб./Кол. авт. - КНМЦВО, 2005. - Вип. 40. - С. 270- 276.
7. Золотухін Г.О., Литвиненко Н.П. Фахова мова медика: Навчальний посібник. - К.: Здоров'я, 2001.-392 с.
8. Коваль А.П. Культура ділового мовлення: Писемне та усне ділове спілкування. - К.: Вища школа, 1997. - 223 с.
9. Медвідь А.М. Практикум з ділової української мови: Навчальний посібник. - К.: Здоров'я, 2001.-392 с.
10. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вузах: Методичний посібник. - К.: Хрещатик, 2004. - 80 с.
11. О. Пометун, Л. Пироженко. Інтерактивні технології навчання//Відкритий урок. - 2003.-№3-4.-С. 19-31.
12. Цісар Т.І. Культура мовлення медика: Навчальний посібник. - Кам'янець-Подільський, 2003. - С.5-19.